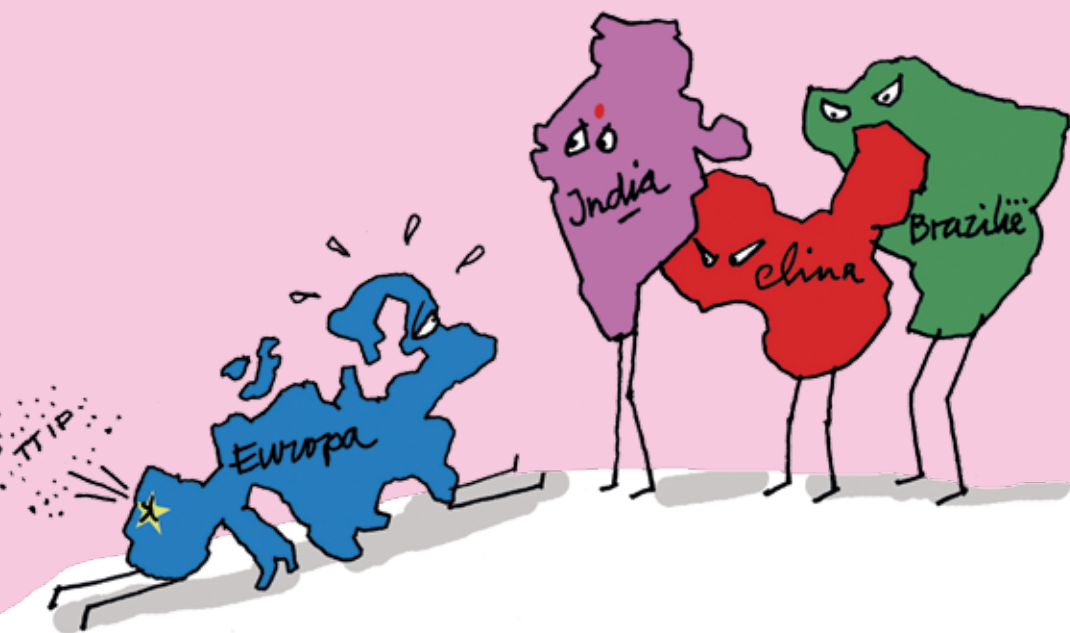


CLAIM 10.

TTIP IS BELANGRIJK OM WESTERSE WAARDEN VEILIG TE STELLEN

Feit of fabel?



*"Laten we niet vergeten dat de belangrijkste baten van dit verdrag veel meer zijn dan alleen economische. TTIP heeft ook een veel breder strategisch doel - het veiligstellen van onze Europese waarden in een snel veranderende wereld."*¹

- Cecilia Malmström, handelscommissaris voor de Europese Unie

Westerse normen en waarden, zoals democratie en hoge arbeids- en milieustandaarden zouden worden bedreigd door opkomende economieën. Achter deze retoriek gaan simpele economische belangen schuil. Met het TTIP-verdrag proberen de EU en de VS de rest van de wereld hun wil op te leggen.

Nu de economische argumenten voor TTIP (meer banen, economische groei) onder vuur liggen, leunen voorstanders van TTIP steeds vaker op geopolitieke redenen om het verdrag in te voeren. Volgens de Amerikaanse ambassadeur Anthony Gardner is geopolitiek zelfs het winnende argument voor TTIP en adviseert hij dit veel vaker te gebruiken.²

Een nieuw argument

Het winnende argument is in de woorden van Malmström dat we door middel van TTIP onze Europese waarden veiligstellen. De waarden die we delen met de VS zoals 'democratie' en 'strenge regelgeving om mens en milieu te beschermen'.³

In claims 3 en 4 zagen we hoe dergelijke regelgeving juist bedreigd wordt door TTIP. Ook bij de doelstelling de democratie te waarborgen kunnen we vraagtekens zetten. TTIP draagt ten slotte vooral macht over aan het bedrijfsleven en gaat ten koste van de inbreng van Europese burgers in het politieke proces. Frans Timmermans, vicepresident van de Europese Commissie maakt duidelijk

wat het echte strategische doel van dit verdrag is: “[TTIP is] geen vrijhandelsverdrag. TTIP is een geostrategisch verdrag. Het is een politiek verdrag.” En hij legt uit waarom: “TTIP zal het karakter van het spel wereldwijd veranderen. Want dan zullen de VS en Europa de regels van het spel bepalen, en de anderen zullen volgen.”⁴ Het is om deze reden dat critici het akkoord zien als een poging van de EU en de VS om hun economische dominantie veilig te stellen en opkomende economieën aan banden te leggen.⁵

De Trans-Pacific Partnership (TPP), een ander megaverdrag tussen de VS en elf landen⁶ aan de grote oceaan, is nauw verbonden met deze doelstelling. Over het belang van TPP zegt Obama: “Als wij de regels niet schrijven, dan doet China dat”.⁷ De VS en haar bondgenoten proberen China door middel van handelspolitiek te isoleren en onder druk te zetten haar regels aan te passen aan de wensen van buitenlandse investeerders. Handelsverdragen worden zo als machtsmiddel gebruikt op een manier die volgens Amerikaanse minister van Defensie Ashton Carter vergelijkbaar is met het inzetten van een extra vliegdekschip.⁸

Een economische NAVO

TTIP wordt regelmatig in verband gebracht met militaire en veiligheidsvraagstukken. Door Hillary Clinton wordt het verdrag bijvoorbeeld een ‘economische NAVO’ genoemd.⁹ Volgens het Clingendael instituut zal TTIP een belangrijke rol spelen in het bepalen van de toekomst van de trans-Atlantische veiligheid en defensie.¹⁰ TTIP is een manier om de trans-Atlantische banden aan te halen en zo de EU en de VS in de mondiale politiek meer als één blok te laten functioneren dan nu het geval is. In het bijzonder wordt dan verwezen naar Rusland en China.¹¹ Zo zegt Malmström over het conflict in Oekraïne dat dit heeft aangetoond hoe belangrijk trans-Atlantische samenwerking is (zie box).¹²

TTIP gaat dus in belangrijke mate om het vormen van een machtsblok waarmee de VS en de EU proberen om te gaan met verschuivende verhoudingen in de wereld. Daarbij wordt het vanzelfsprekend gevonden dat de EU en de VS het recht hebben om wereldwijd de regels van het spel te bepalen. Terwijl TTIP een grote weerslag zal hebben op derde landen, worden zij helemaal buiten de onderhandelingen gehouden. Deze houding van het Westen weerspiegelt in geen enkele zin hoe de economische en politieke verhoudingen in de wereld de afgelopen jaren zijn veranderd en zet internationale betrekkingen verder onder druk.

OEKRAÏNE EN ENERGIE

“TTIP kan Europa helpen om de uitdaging van onze afhankelijkheid van Russisch gas aan te gaan,”¹³ aldus Cecilia Malmström. De Europese afhankelijkheid beperkt volgens haar de Europese bewegingsvrijheid ten opzichte van het “onaanvaardbare gedrag van Rusland in Oekraïne.”¹⁴ Dertig procent van het gebruikte gas in Europa wordt geleverd door het Russische Gazprom, grotendeels via Oekraïne.¹⁵ De EU is daarom naarstig op zoek naar een meer diverse¹⁶ aanvoer van gas en grijpt de TTIP-onderhandelingen hiervoor aan.¹⁷

De huidige Amerikaanse wetgeving staat weliswaar geen export toe van ruwe olie en gas, maar er is een uitzondering op deze regel. Wanneer het gaat om een land waarmee de VS een handelsverdrag (zoals TTIP) heeft afgesloten wordt er automatisch een exportvergunning toegekend.¹⁸ TTIP is daarom koren op de molen van grote oliemultinationals als Shell. Er zijn voor miljarden geïnvesteerd in schaliegas in de VS, maar er wordt maar weinig verdiend vanwege lage prijzen daar.¹⁹ Deze zeer vervuilende en omstrede vorm van gaswinning krijgt hiermee een duw in de rug. Tegelijkertijd brengt het een oplossing van het conflict tussen de EU en Rusland geen stap dichterbij.

1 Speech Cecilia Malmström, 12 mei 2015. ‘Let’s not forget the most important benefit of this deal actually goes far beyond economics. TTIP also has a much wider strategic goal – securing our European values in a fast-changing world.’ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/may/tradoc_153439.pdf

2 Gardner, Anthony, in ‘Commission to reframe geopolitical strategy’, 25 March 2015. <http://www.euractiv.com/sections/trade-society/commission-reframe-geopolitical-trade-strategy-313207>

3 Malmström, C. EU Trade policy: Driven by people’s needs, responding to their concerns, 12 May 2015. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/may/tradoc_153439.pdf

4 Toespraak van minister Timmermans (Buitenlandse Zaken) op het Center for Strategic and International Studies (CSIS) van het Johns Hopkins University in Washington, DC (VS) op 1 mei 2014. <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/toespraken/2014/05/08/speech-by-minister-of-foreign-affairs-frans-timmermans-on-the-future-of-transatlantic-relations.html>

5 Zie bijvoorbeeld: Falk, R. The great revenge of the North? TTIP and the rest of the world, 10 maart 2014. <https://www.boell.de/en/2014/03/10/great-revenge-north-ttip-and-rest-world>

6 China is niet betrokken bij de onderhandelingen.

7 President Obama in een interview met WSJ, 27 april 2015. <http://www.wsj.com/video/obama-if-we-dont-write-trade-rules-china-will/2E2F928C-1747-435D-9CAB-EB3346FDEEB9.html>

8 Parameswaran, P. TPP as Important as Another Aircraft Carrier: US Defense Secretary, in *The Diplomat*, 8 April 2015. <http://thediplomat.com/2015/04/tpp-as-important-as-another-aircraft-carrier-us-defense-secretary/>

9 Ignatius, D. A free-trade agreement with Europe? in *The Washington Post*, 5 december 2012. http://www.washingtonpost.com/opinions/david-ignatius-a-free-trade-agreement-with-europe/2012/12/05/7880b6b2-3f02-11e2-bca3-aadc9b7e29c5_story.html

10 Van Ham, P. The Geopolitics of TTIP, Clingendael Policy Brief, 23 October 2013. <http://www.clingendael.nl/sites/default/files/The%20Geopolitics%20of%20TTIP%20-%20Clingendael%20Policy%20Brief.pdf>

11 Euractiv. More than trade, TTIP leads to confident Atlanticism, 18 March 2015. <http://www.euractiv.com/sections/trade-society/more-trade-ttip-leads-confident-atlanticism-313006>

12 Malmström, C. National Parliaments: Vital for Trade and TTIP, 1 June 2015. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/june/tradoc_153508.pdf

13 Malmström, C. TTIP: How Europe Can Deliver, 5 February 2015. <http://www.euintheus.org/press-media/cecilia-malmstrom-will-give-a-keynote-speech-on-ttip-at-the-2nd-annual-eu-us-trade-conference-organized-by-forum-europe/>

14 Idem.

15 CIEP, Russian Gas Imports To Europe And Security of Supply – Factsheet <http://www.clingendaelenergy.com/files.cfm?event=files.download&ui=9C1DEEC1-5254-00CF-FD03186604989704>

16 European Commission, EU-US Energy Council discusses energy diversification and climate change, 3 December 2014. <https://ec.europa.eu/energy/en/news/eu-us-energy-council-discusses-energy-diversification-and-climate-change>

17 Council of the European Union, Non-paper on a Chapter on Energy and Raw Materials in TTIP, 27 May 2014. <http://www.agentur-zukunft.eu/wp-content/uploads/2014/07/Non-paper-on-a-Chapter-on-Energy-and-Raw-Materials-in-TTIP.pdf> en European Commission, TTIP Raw Materials and Energy Initial EU position paper. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/july/tradoc_151624.pdf

18 Earthjustice (2014). Trade in Energy in the Transatlantic Trade and Investment Partnership. http://action.sierraclub.org/site/DocServer/Analysis_of_EU_Energy_Proposal_for_TTIP_14-05-19_FINAL_.pdf?docID=15741

19 Royal Dutch Shell, Energy earnings run dry in Americas, 1 May 2015. <http://royaldutchshellplc.com/2015/05/01/energy-earnings-run-dry-in-americas/>

Dit is hoofdstuk 10 uit de publicatie 'Feiten & Fabels: 10 claims over TTIP' van PAJ, SOMO en TNI. De volledige publicatie is online te vinden op www.authentiekejournalistiek.org, www.somo.nl of www.tni.org en www.stopttip.nl/feitenfabels

Colofon

Titel Feiten en Fabels: 10 claims over TTIP

Uitgegeven door Platform Authentieke Journalistiek (PAJ), Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO), Transnational Institute (TNI)

Auteurs Bas van Beek, Sophia Beunder, Roeline Knottnerus, Jilles Mast, Roos van Os en Hilde van der Pas

Eindredactie Noor Backers

Vormgeving Karen Paalman, www.getlos.nl

Illustraties Milo Rottinghuis, www.milo.nu

ISBN 978-94-6207-065-3

September 2015



Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt met financiële steun van de Europese Commissie (d.m.v. het project: "Making EU investment work for sustainable development"), het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Sigrid Rausing Fonds. De auteurs zijn exclusief verantwoordelijk voor de inhoud van de publicatie en de wijze waarop deze gebruikt wordt.